

Kai kurie archyviniai šaltiniai apie rusų teatro Vilniuje steigimą 1841–1849 m.

Vida Bakutytė

*Kultūros, filosofijos ir meno institutas,
Saltoniškių g. 58,
LT-08105 Vilnius, Lietuva*

Straipsnio objektas – archyviniai šaltiniai, kurie papildo jau žinomus Vilniaus teatrinio gyvenimo faktus, susijusius su rusų teatro steigimu, ir liudija naujus, istoriografijoje neminėtus. Publikacijoje fragmentiškai pateikiami ir patys dokumentai, ir pastebėjimai išanalizavus jų visumą. Pasirinktas laikotarpis – keleri metai prieš lūžį, kada pradėti reguliarūs spektakliai rusų kalba (1845 m.), ir po jo – yra būdingas pasirinktos temos aspektu ir tiksliai ją atspindi.

Raktažodžiai: Vilniaus miesto teatras, rusų teatras Vilniuje, XIX a., Lietuva, archyviniai šaltiniai

1841–1849 m. – tai painus ir permainingas Vilniaus miesto teatro veiklos metas. Tačiau šios publikacijos tikslas – ne teatro veikla: čia norėta pažvelgti, ką liudija dokumentai apie kai kurių teatro žmonių bei oficialiosios valdžios pastangas kurti Vilniuje rusų teatrą, gana neaiškias teatro perkėlimo iš Vilniaus gatvės į Rotušę aplinkybes bei pastangas pasikviesti rusų aktorius darbui Vilniuje. Apžvelgiamą laikotarpį įrėmina dviejų talentingų teatro vadovų Wilhelmo von Schmidkoffo ir Herkulano Abramowicziaus kadencijos, garantavusios tam tikrą trupės gyvenimo stabilumą. Tačiau tarp šių kadencijų būta laikotarpių, grėsmingų teatro egzistencijai Vilniuje apskritai. Bene didžiausi „nuopelnai“ šiuo požiūriu yra tų valdžios struktūrų, kurioms tiesiogiai buvo pavaldus teatras – pirmiausia tai Vilniaus civilinio ir generalinio gubernatorių įstaigos. Todėl daugiausia čia apžvelgiamų dokumentų yra iš abiejų gubernatūrų kanceliarijų. Juose gausu įsakymų, liepimų, draudimų ir pan., deja, akivaizdžių paliudijimų apie jų autorių netoliaregiškumą, realios situacijos nematymą. O ji ilgą laiką nebuvo palanki rusų teatrui steigtis, kol publika iš lenkiakalbės tapo ir rusakalbe, kol į Vilnių neatvyko iš tikrųjų talentingi rusų aktoriai. Valdžios nesusivokimas ar nenoras įvertinti tikrąją padėtį tik kėlė įtampą tarp trupės aktorių, nesutarimus tarp gyventojų, kurie šiaip jau nerodė priešiško gerai rusų dramaturgijai. Traktuojantys teatrą vien kaip politizuotą rusų kalbos mokymo priemonę gubernatūrose parengti nutarimai stabdė bendrą teatro meno raidą Lietuvoje, nesvarbu, kuria kalba ji vyktų – rusų ar lenkų.

Aptariamą požiūriu įtaigus yra 1841 m. lapkričio 28 d. Vilniaus civilinio gubernatoriaus Semionovo raštas Vidaus reikalų ministrui Levui Perovskiui, kuriame rašoma: „Vienas svarbiausių Vyriausybės rūpes-

čių yra rusų tautiškumo sklaida Vakarų gubernijose. Vyriausybė nuolat siekia sugiminiuoti (*сроднить*) šio krašto gyventojus su tikrųjų (*коренных*) rusiškų gubernijų gyventojais – kalbos, tikybos, buities požiūriu“. Tačiau nurodymas rusų kalba spektaklius vaidinti tą patį vakarą su lenkų vis dėlto rodo baiminimąsi, kad priešingu atveju jie gali nesurinkti publikos ir jų neis žiūrėti lenkai, tad jie neturės galimybės klausytis rusų kalbos. Pripažindamas, kad Vilnius yra labiausiai išsilavinusių Vakarų gubernijų gyventojų susibūrimo vieta, Semionovas kalba apie būtinybę pasikviesti rusų aktorius iš Maskvos ar Peterburgo, pabrėždamas, jog „būtina, kad rusų aktoriai, jeigu ne pralenktų čiabuvių (*туземских*) artistus, tai bent jau nebūtų prastesni“¹.

1841 m. lapkričio 20 d. data pažymėtame dokumente Prūsijos pilietis dainininkas W. von Schmidkoffas (nuo 1836 m. dirbęs Rusijoje), tuometinis Vilniaus teatro vadovas, pateikė rusų teatro steigimo Vilniuje projektą, kuriame rašė apie teatro perorganizavimą, abonemento įvedimą (dalį jo pajamų skiriant rusų aktoriams), penkių aktorių atsiuntimą iš Maskvos, vaidinimą rusų, lenkų ir vokiečių kalbomis, prašydamas paramos 5000 rub. metams². Gubernatorių susirašinėjime kalbama apie mažesnę 3000 rub. subsidiją³, išieškant pinigų iš būsto mokesčių likučio (*квартирный сбор*). Praėjus keturiems mėnesiams nuo W. von Schmidkoffo projekto, t. y. 1842 m. sausio 31 d., Vidaus reikalų ministerijos Policijos departamento direktoriaus Godlevskio rašte Vilniaus generaliniam gubernatoriui Fiodorui Mirkovičiui nurodoma, kad „rusų teatro palaikymui būsto mokesčių likučio nepakanka, be to, laikantis ankstesnių potvarkių jis naudojamas kareivinių įrangai“. Siūloma naudoti žemės mokesčių (*земельный сбор*) pajamas⁴. Tikriausiai finansų stoka miesto biudžete taip pat buvo

viena iš priežasčių, kodėl strigo rusų teatro steigimas. W. von Schmidkoffas rusų teatro neįsteigė.

1842 m. gegužės mėnesį Vilniaus miesto teatro direktoriumi laikomas jau kitas Prūsijos pilietis Wilhelmas von Kestellottas, kuris pateikė savo projektą apie vaidinimus rusų kalba ir vokiečių operų spektaklius⁵. Tačiau po pusės metų gubernatorių korespondencijoje nebekalbama apie tai, kad W. Kestellotto trupė vaidins rusiškai, o tik rodys vokiečių operas Rotušėje, tačiau jam liepiama, „jei bus per sunku rodyti rusų ir lenkų pjeses, netrukdyti kam kitam tai daryti“⁶. Rusų teatro neįkūrė ir W. Kestellottas. 1843 m. birželio mėn. nutarimais įsteigiama Vilniaus miesto teatro direkcija, o direktoriumi patvirtinamas Józefas Rogowski, jau anksčiau vadovavęs teatrui⁷.

Pirmasis, kurio iniciatyva rusų kalba suskambo Vilniaus scenoje, buvo Lenkijos karalystės pilietis, buvęs Gardino teatro direktorius, tuometinis Vilniaus miesto teatro aktorius Stanisławas Nowakowski. Pirmasis jo projektas miesto valdžiai buvo įteiktas 1843 m. gruodžio 22 d., kuriame teigiami kontroversiški dalykai, pavyzdžiui, kad „aukštoji publika neina į lenkų spektaklius [...], o žemesnioji klasė yra negausi ir neturtinga, todėl negali išlaikyti net mažiausios sudėties trupės“. S. Nowakowskio nuomone, aukštuomenę galima prisikviesti į teatrą tik įsteigus rusų teatrą. Šio tikslo įgyvendinimui projekto autorius turįs savo garderobą (t. y. kostiumus), dekoracijas, biblioteką ir tokius lenkų aktorius, kurie „šalia prityrusio rusų aktoriaus, gali būti naudingi“. Tereikia 800 rub. kelionei į Maskvą atsivežti penkių aktorių – trijų vyrų ir dviejų moterų. Savo ryžtą siekti užsibrėžto tikslo S. Nowakowski patvirtina pažadu kaip projekto įvykdymo garantą užstatyti savo asmenį ir turtą⁸. Toks pasiryžimas davė apčiuopiamų rezultatų: S. Nowakowskio ir kito aktoriaus Aleksandro Rezgoło iniciatyva spektakliai rusų kalba pradėti vaidinti 1844 m. sausį Rotušėje. Vaidino lenkų aktoriai, pramokę rusų kalbos. Iš 1844 m. gruodžio 8 d. civilinio gubernatoriaus Žerebcovo rašto generaliniam gubernatoriui Fiodorui Mirkovičiui sužinome, kad S. Nowakowskio trupė rusų kalba suvaidino dvylika spektaklių⁹.

Kaip galime spręsti iš dokumentų, didžiule sensacija buvo Vilniaus miesto teatro aktoriaus ir režisieriaus, ilgalaikio rusų kalbos scenoje priešininko Józefo Surewiciaus vaidinimas rusų kalba 1844 m. gruodžio 8 d. Miesto valdžia suskato pažymėti šią iniciatyvą: civilinio gubernatoriaus ir vicegubernatoriaus raštuose generaliniam gubernatoriui F. Mirkovičiui buvo siūloma išmokėti J. Surewicziui 120 rub., „žinant, kad spektakliai rusų kalba patiria sunkumų“¹⁰. F. Mirkovičiaus sprendimas buvo „išmokėti Surewicziui 100 rub. iš miesto pajamų likučio“¹¹.

Pradėję vaidinimus sausį S. Nowakowski ir A. Rezgołas vasario mėnesį pateikė Vilniaus valdžiai rusų teatro direkcijos steigimo projektą, kurį parašė „врно“ patvirtino Semionovas. Šiame itin įdomia-

me, daugelį aplinkybių paaškinančiame dokumente siūloma teatro direktoriumi skirti valdininką (Semionovas paskyrė Manskį, o teatro valdytojais – S. Nowakowskį ir A. Rezgolą). Projekte atsiskleidžia to meto teatrinio gyvenimo padėtis. S. Nowakowskio reikalavimas kontroliuoti ne tik Vilniuje, bet ir trijose gubernijose – Vilniaus, Kauno ir Gardino – vaidinančių keliaujančių trupių aktorių sudėtį bei repertuarą turėjo priežastį: tai rodo buvus sąmyšį tarp tų socialinių sluoksnių žmonių, kurie gyveno iš aktoriaus profesijos. Girdėdami apie rusų teatro steigimą ir suprasdami, kad gali netekti darbo jau vien dėl to, kad nemoka šios kalbos, aktoriai traukėsi iš pastovaus miesto teatro į antreprizes, taip užsitikrindami sau lėšas pragyvenimui. Gį S. Nowakowskis nurodo, kad taip buvo elgiamasi ir iš patriotinių paskatų: „steigiant rusų teatrą atsiras piktavalių, kurie bus pasirengę badmiriauti keliaujančiose trupėse kelerius metus, kad tik sutrukdytų įsteigti Vilniuje rusų trupę“, t. y. kad apskritai trūktų gerų aktorių trupei surinkti. Todėl visą šį procesą turėtų kontroliuoti Vilniaus teatro direkcija, kuri, kaip rašo S. Nowakowski, „iš visų jėgų stengsis, kad rusų teatras Vilniuje, kartą įkurtas, liktų nepajudinamas visiems laikams“¹². Nors ant šio projekto buvo civilinio gubernatoriaus parašas, patvirtinantis visus jame išdėstytus punktus, generalinis gubernatorius F. Mirkovičius, nuosaikesnių pažiūrų žmogus ir lankstesnis politikas (beje, vilniečių mėgtas)¹³, 1844 m. vasario 19 d. savo rašte Semionovui siūlė rusų teatro steigimo klausimų ratą apriboti Vilniaus gubernija, o S. Nowakowskio teises – Vilniumi¹⁴.

Tad rusų kalba vaidinimai truko neilgai, o rusų aktorių iš Maskvos nebuvo. Po 1844 m. vasaros gastrolių Druskininkuose S. Nowakowski į Vilnių negrižo. Rudenį Vilniaus aktoriai teatro valdytoju išsirinko J. Surewiczių, kuriam Semionovas nešykštėjo nurodymų, ką priimti į trupę, ko nepriimti (*заставить принять*)¹⁵. Ir nors 1844 m. spalio 24 d. raštu Vidaus reikalų ministras pranešė Vilniaus generaliniam gubernatoriui F. Mirkovičiui, kad „Jo Didenybė Imperatorius sutiko dėl 3000 rub. subsidijos skyrimo rusų aktorių išlaikymui Vilniuje“¹⁶, tačiau, kadangi šiuos pinigus reikėjo surasti Vilniaus biudžete, ši aplinkybė nepagreitino rusų teatro steigimo.

1844 m. gruodžio 8 d. rašomas naujas ir išsamus rusų teatro steigimo projektas. Dabar jo autorius – civilinis gubernatorius Žerebcovas. Kreipdamasis į F. Mirkovičių pirmiausia jis nurodo būtinybę pakviesti į Vilnių rusų aktorius, nes tokia situacija, kai rusiškai vaidina lenkai, o šios panašios kalbos besiskiria kartais tik žodžių kirčiuote, privedė prie to, kad rusų kalba „skamba iškraipytai, o kartais net juokingai“. Lenkų aktoriai galėsią vaidinti antraeilius vaidmenis, „už tai, suprantama, pasiūlius priemoką“. Žerebcovas įsivaizdavo trupę iš devynių žmonių: – trijų moterų, penkių vyrų ir suflerio (būtinai rusų) – „bei nurodė tokias metines išlaidas: dviem moterims iš Peterburgo mokėti po 400 rub., vienam vyrui – 350 rub., sufleriui

– 300 rub, iš lenkų trupės vienai moteriai – 150 rub. ir keturiems vyrams – po 150 rub.“ Vaidinimų vietą Žerebcovas nurodė Rotušę¹⁷.

Praėjus beveik pusei metų po šio projekto pateikimo vis dar nebuvo naujų valdžios potvarkių. Tuomet civilinis gubernatorius Žerebcovas pateikė parėdymą Vilniaus gubernijos Statybos komisijai sudaryti Vilniaus teatro perkėlimo į Rotušę planą ir sąmatą. Šiame rašte daugiau buvo kalbama ne apie teatrui reikalingas naujas patalpas, bet apie Miesto dūmai netinkamas, per ankštas ir per tamsias Rotušės patalpas. Remdamasi šiuo nurodymu Statybos komisija 1845 m. birželio 16 d. rašte generaliniam gubernatoriui F. Mirkovičiui pateikė apskaičiavimus, kiek reikės pinigų norint perkelti teatrą į Rotušę ir nuomoti naujas, geresnes patalpas Miesto dūmai. Komisijos nuomone, iš miesto biudžeto reikėtų skolintis penkiolikai metų 8500 rub. Šią skolą būsią galima išmokėti iš teatro spektaklių pajamų kasmet po 1800 rub. ir dar 378 rub. iš paliktų Rotušėje prekybinių paviljonų; tai sudarytų 2178 rub.

Į Žerebcovo raštą F. Mirkovičius 1845 m. rugsėjo 17 d. atsiuntė griežtoką atsakymą. Jame nurodoma, kad Žerebcovas viršijo savo įgaliojimus, neteisėtai pateikdamas savo nurodymus Statybos komisijai, nes panašių parėdymų vietinėms institucijoms civilinis gubernatorius negalės duoti. F. Mirkovičius liko nepatenkintas ir Statybos komisijos darbu, kuri, jo įsitikinimu, privalėjo pateikti vien techninių darbų planą, o ne gilintis į šio projekto įgyvendinimo finansines galimybes, kitaip tariant, nurodyti sąmatą, bet nenurodinėti generaliniam gubernatoriui, iš kur imti pinigus, nes tai ne šios komisijos prerogatyva. Be to, F. Mirkovičius rašo, kad „teatro įrengimo Rotušėje sąmatą sudarė privatus architektas Chrzanowskis, o planas apskritai niekieno nepasirašytas; tuo tarpu panašaus pobūdžio planus privalo sudaryti kas nors iš Statybos komisijos „technikos narių“. Galų gale F. Mirkovičius klausia, kuo remiantis Statybos komisija teigia, kad iš teatro kasmet bus gauta 1800 rub. pajamų. Raštas baigiamas tokiu pat griežtoku tonu: „siunčiu šiuos dokumentus Jums vėl peržiūrėti“ ir prašau „mielasis Pone, šiuo klausimu kreiptis į mane“¹⁸.

Sąmyšiui teatre 1845 m. rudens–žiemos sezono pradžioje turėjo įtakos žodinis civilinio gubernatoriaus Žerebcovo draudimas vaidinti vien lenkų kalba. Kad toks draudimas buvo, liudija 1845 m. rugsėjo 17 d. septynių Vilniaus miesto teatro aktorių, tarp jų ir Rogowskio, raštas F. Mirkovičiui, kuriame prašoma leidimo bent laikinai, kol bus atidarytas rusų teatras, vaidinti lenkų kalba buvusio Minsko teatro valdytojo Chelmikowskio trupėje, „nes mes, kad ir kaip stengiamės, nesijaučiame galintys vaidinti rusiškai, nes taip gerai šios kalbos nemokame“¹⁹. Apie tokį draudimą skaitome ir kitų amžininkų rašytiniuose dokumentuose: vienas jų, tikriausiai teatre dirbęs asmuo, išsamiai pasakoja šią situaciją²⁰; teigiama, kad aktoriams Žerebcovo draudimą persakė į teatrą atėjęs policijos viršininkas.

Kaip žinoma, rusų kalba Vilniuje nuolat vaidinta nuo 1845 m. gruodžio. Tuomet teatras perkeltas į Rotušę, tačiau raštiško dokumento šiam veiksmui atlikti, regis, nebuvo, nes po dešimties metų, t. y. 1855 m. lapkričio 17 d., civilinio gubernatoriaus kanceliarijai paprašius atsiųsti visus su tuo susijusius dokumentus, esančius generalinio gubernatoriaus kanceliarijoje, ir atsakyti, „kada ir kuo remiantis teatras perkeltas į Rotušę“²¹, atsakyme buvo išvardyti čia apžvelgti Žerebcovo, Statybos komisijos dokumentai ir F. Mirkovičiaus siūlymas dar kartą peržiūrėti planus ir sąmatas. Atsakyme į užklausimą rašoma: „daugiau duomenų nerasta“²². Po mėnesio, kai civilinio gubernatoriaus kanceliarija pakartojo prašymą atsiųsti daugiau dokumentų, generalinio gubernatoriaus kanceliarijos atsakymas 1856 m. sausio 18 d. buvo toks pat²³.

1845 m. gruodžio 12 ir 13 d. nutarimais į pagalbą teatro direktoriui Manskiui skiriamas direktorius ūkio reikalams Tituluotasis Vilniaus Tarybos (palatos) patarėjas fon Baranovas, kuris nuo 1846 m. sausio, atleidus Manskį, lieka vieninteliu teatro direktoriumi²⁴. Gubernatūrų archyvuose yra duomenų apie tai, kad 1846 m. rusų teatrą Vilniuje ketino steigti aktorius iš Kijevo Vladislavas Gromovas, taip pat rusų trupės Minske ir Smolenske vadovas Ivanas Vikentjevas²⁵. Pagaliau 1846 m. rugsėjo 9 d. teatro direktorius fon Baranovas raporte generaliniam gubernatoriui konstatuoja, kad „esant tokiai padėčiai krašte rusų scena [...] be lenkų scenos, kaip rodo patirtis, egzistuoti negali“²⁶. 1847 m. rugpjūtį jis paprašė civilinio gubernatoriaus Michailo Begičevo tarpininkavimo ir generalinio gubernatoriaus F. Mirkovičiaus pritarimo, kad iš Peterburgo Teatrinės Direkcijos į Vilnių būtų atsiųsti du aktoriai – vienas vyras ir viena moteris²⁷. M. Begičevas savo raštuose pabrėžė, kad Vilniuje rusų aktoriaus paskirtis kitokia nei kitose gubernijose, nes čia jis turi būti ir aktorius, ir rusų kalbos bei papročių skleidėjas²⁸. Su šiuo prašymu F. Mirkovičius kreipėsi į Imperatoriškųjų Rūmų ministrą kunigaikštį Vilkonskį, pastarasis – į Imperatoriškųjų teatrų direktorių Aleksandrą Gedeonovą²⁹. A. Gedeonovas 1847 m. rugsėjo 25–29 d. raštuose pranešė, kad ir „Imperatoriškuose teatruose maža itin talentingų aktorių“, bet jis, būdamas Maskvoje, kalbėjo su aktoriumi Burdinu, vaidinusi prieš tai Tiflise, ir šis sutiko vykti į Vilnių³⁰. Vėliau, Burdinui atsisakius, į Vilnių 1848 m. sausį išsiųstas Peterburgo Imperatoriškųjų teatrų aktorius Aleksandras Volkovas³¹. Iš dokumentų matome, kad A. Volkovui Vilniuje mokėta 40 rub. per mėnesį³², ir jis čia dirbo ne tris mėnesius, kaip klaidingai teigiama istoriografijoje, bet pusantro teatrinio sezono: nuo 1848 m. sausio iki 1849 m. gegužės 15 d.³³ Vilniaus teatro direkcija gerai vertino jo darbą. Nors 1848 m. gruodžio mėnesį ir buvo pasirašyti kontraktai su keturiais rusų aktoriais, sutikusiais vykti į Vilnių, – Burdinu, Karolina Osipova (mergautinė pavardė Kolkovska), Osipu Kol-

kovskiu (Karolinos broliu, nes pastaroji be brolio, menkai žinomo aktorius, atsisakė vykti) ir Michailu Vagneriu³⁴, nè vienas iš jų nevaicino Vilniuje.

Greičiausiai tokia įtempta padėtis, besitęsianti metai po metų, nebuvo lengva ir teatro direktoriams, nes jie greitai keitėsi. 1848 m. vasarį teatro direktorių Baranovą pakeitęs Piotras Koreckis 1849 m. lapkritį „dėl pernelyg daug emocijų reikalaujančio darbo“ pasiprašė atleisti iš pareigų³⁵. Tuomet teatro direktoriumi paskirtas papulkininkis H. Abramowiczius, sugebėjęs stabilizuoti padėtį, pradėjęs ramesnį ir daug produktyvesnį Vilniaus miesto teatro veiklos periodą.

Tačiau nei prieš H. Abramowiczių, nei po jo Vilniaus scena dar neįtako rusų teatrinio meno įtakos. Šiuo požiūriu svarbus buvo tik 1864 m. gruodis, kai pusei metų į Vilnių dirbti atvyko Peterburgo Imperatoriškųjų teatrų aktorius Pavelas Vasiljevas II ir jo žmona Marija Vasiljeva, Peterburge mėgstama aktorė. Ypač didelį pakilimą rusų scena Vilniuje išgyveno du paskutiniuosius XIX a. dešimtmečius, kai teatrui vadovavo Voronkovas, pirmąkart parodęs pritaikytas scenai ištraukas iš Fiodoro Dostojevskio romano „Nusikaltimas ir bausmė“, prityręs antreprenieris Aleksiejus Kartavovas, pavertęs Vilnių operos miestu bei praturtinęs repertuarą Michailo Lermontovo „Maskaradu“, Antono Čechovo „Ivanovu“. Reikšmingi teatro raidai buvo šeši Konstantino Nezlobino vadovaujami sezonai Vilniuje, kai teatrui sugrąžinta viena svarbiausių misijų – šviečiamoji. XIX a. pabaigoje ir XX a. pradžioje rusakalbis Vilniaus miesto teatras buvo vis dar vienintelis profesionalaus teatro meno skleidėjas. Jo repertuarą pažino lietuviškai slapta ir netrukus viešai vaidinę mėgėjai, kurių dalis XX a. pradžioje tapo lietuvių profesionalaus teatro kūrėjais.

Šioje publikacijoje aptarto laikotarpio archyviniai dokumentai geriausiai iliustruoja Vilniaus miesto teatro virtimą iš lenkiakalbio į rusakalbį, liudija ilgą ir permainingą rusų teatro Vilniuje kūrimą.

Gauta 2005 11 07

Nuorodos

¹ Lietuvos Valstybės istorijos archyvas (toliau – LVIA), F 378, BS, 1841, s. v. 330, p. 9.

² LVIA, F378, BS, 1841, s.v. 330, p. 1.

³ Ten pat, p. 9.

⁴ Ten pat, p. 13, 14.

⁵ LVIA, F378, BS, 1842, s.v. 572, p. 1.

⁶ Ten pat, p. 5–11.

⁷ Ten pat, p. 15–16.

⁸ LVIA, F378, BS, 1843, s.v. 1993, p. 4–6.

⁹ Ten pat, p. 43–45.

¹⁰ LVIA, F380, ap. 84, t. 1, s.v. 551, p. 2; F378, BS, 1843, s.v. 1993, p. 47.

¹¹ LVIA, F378, BS, 1843, s.v. 1993, p. 48.

¹² Ten pat, p. 14–16, 18, 19.

¹³ LVIA, F1135, ap. 20, s.v. 97. Lazarowiczų ir Dolinskių šeimos korespondencija.

¹⁴ LVIA, F378, BS, 1843, s.v. 1993, p. 20–21.

¹⁵ Ten pat, p. 39.

¹⁶ Ten pat, p. 31.

¹⁷ Ten pat, p. 43–45.

¹⁸ Ten pat, p. 63–65.

¹⁹ Ten pat, p. 71.

²⁰ LVIA, F1135, ap. 10, s.v. 173.

²¹ LVIA, F378, BS, 1843, s.v. 1993, p. 289.

²² Ten pat, p. 295.

²³ Ten pat, p. 293.

²⁴ Ten pat, p. 74–76.

²⁵ Ten pat, p. 78, 93.

²⁶ Ten pat, p. 79.

²⁷ Ten pat, p. 516.

²⁸ Ten pat, p. 516.

²⁹ LVIA, F378, BS, 1847, s.v. 516, p. 1–6.

³⁰ Ten pat, p. 7–9.

³¹ Ten pat, p. 29–30.

³² LVIA, F380, ap. 5, 1847, s.v. 4.

³³ LVIA, F378, BS, 1847, s.v. 516, p. 39, 50.

³⁴ LVIA, F378, BS, 1843, s.v. 1993, p. 236.

³⁵ LVIA, F378, BS, 1847, s.v. 516, p. 53, 54.

Vida Bakutyė

SOME ARCHIVAL SOURCES ON THE FOUNDING OF THE RUSSIAN THEATER IN VILNIUS IN 1841–1849

Summary

The subjects of the article are archival sources, which complement the knowledge on Vilnius' theatrical life related to the foundings of the Russian theater. After having been analysed as a whole, fragments of the documents themselves as well as observations are presented. The objective of the publication is to look at what these documents say about the actions of some theater figures and the government during the time when the Russian theater was being founded, as well as about the rather intricate circumstances surrounding the move of the theater from Vilnius Street into the Town Hall and the efforts to invite Russian actors to work in Vilnius. In that sense, the time frame is chosen appropriately, *i.e.* a few years before and after the turning point (in 1845), when the plays in Russian began to be performed on a regular basis. Due to the scope of the article, the sources were mostly limited to two archives – Vilnius' civil governor's and Vilnius' general governor's chancelleries. In these archives, facts otherwise not mentioned in historiography and regarding the situation in 1845 as well the unsettling circumstances during the establishment of the Russian theater can be found.